

PLAN DZIAŁANIA KT 135 ds. opakowań metalowych i zamknięć

STRESZCZENIE

Opakowanie stanowi integralną część produktu, bez którego produkt nie mógłby zaistnieć na rynku. Pełni funkcję ochronną, dekoracyjną, ułatwia transport, zabezpiecza produkt przed zepsuciem i uszkodzeniem,

Jednym z rodzajów opakowań są opakowania metalowe. Komitet Techniczny nr 135 zajmuje się działalnością normalizacyjną dotyczącą tego typu opakowań. Jego zakres działalności obejmuje terminologię, wymagania i metody badań dotyczące takich opakowań metalowych jak:

- puszki konserwowe i napojowe,
- zamknięcia koronowe, zakrywki kontaktowe /twist-off/,
- pudełka wiadra i kanistry,
- bębny i hoboki,
- pojemniki aerozolowe,
- tuby aluminiowe /także z tworzyw sztucznych/.

W zależności od przeznaczenia, opakowania wykonywane są z blach różnego rodzaju i grubości, ich zakres stosowania obejmuje szereg gałęzi przemysłu: od spożywczego, poprzez kosmetyczny i farmaceutyczny, do chemicznego.

Szeroki zakres stosowania, różnorodność kształtów i wymiarów, zróżnicowane wymagania sprawiają, że istnieje konieczność uporządkowania danych dotyczących poszczególnych wyrobów. Normy mają służyć usuwaniu barier technicznych oraz ułatwić swobodny przepływ towarów. Stąd głównym celem działalności KT 135 jest udział w opiniowaniu norm międzynarodowych oraz wnioskowanie o nadanie im statusu PN. Normy o szczególnym znaczeniu dla branży opakowań są tłumaczone i publikowane w polskiej wersji językowej.

1. ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe:

Specyfiką polskiego przemysłu opakowań jest wysoki stopień koncentracji produkcji, gdzie stosunkowo niewielka liczba producentów zaspokaja w znacznym stopniu potrzeby rynku. Jest to efektem restrukturyzacji polskiej gospodarki, jaka miała miejsce w wyniku zmian społeczno-politycznych pod koniec XX w. w naszym kraju. Przekształcenia własnościowe dokonały się w wielu przypadkach z udziałem inwestorów zagranicznych, reprezentujących duże koncerny. Jest to szczególnie widoczne właśnie w branży opakowań metalowych. Surowce wysokiej jakości, skomplikowany proces technologiczny, wysokowydajne urządzenia produkcyjne wymagają wysokich nakładów finansowych. Produkcja nowoczesnych opakowań, spełniających wymagania odbiorców a także przepisów międzynarodowych, równocześnie w sposób nie zagrażający środowisku, nie jest możliwa bez odpowiedniego zaplecza techniczno-technologicznego.

Opakowanie metalowe nie jest produktem samym w sobie. Pełni funkcje ochronną i dekoracyjną w stosunku do jego zawartości. Dopiero po napełnieniu zawartością i zamknięciu staje się towarem dla konsumenta. Jednak aby powstał taki wyrób finalny, producent opakowań musi wykonać swój wyrób w sposób umożliwiający jego dalszą obróbkę /napełnianie, zamykanie/ u producenta wyrobu finalnego. Prawidłowe zamknięcie opakowania decyduje o trwałości i jakości zapakowanego produktu. Szczegółowe wymagania dotyczące jakości opakowań ustalane są pomiędzy jego producentem a nabywcą. Jednak konieczność zapewnienia swobodnego przepływu towarów sprawia, że nie powinny istnieć bariery techniczne, które takie działania mogłyby uniemożliwić. Usuwaniu takich barier ma sprzyjać działalność KT 135 związana z opiniowaniem norm międzynarodowych i ich wprowadzaniem do PN. Natomiast publikacja norm w wersji polskiej sprzyja porozumieniu producent-nabywca i eliminuje niejednoznaczną interpretację oryginału.

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych:

Tabela 1. Udział procentowy w rynku światowym poszczególnych typów opakowań. Źródło: All4PACK (<https://www.all4pack.com/Media/All-4-Pack-Medias/Files/Fiches-marches/Packaging-market-and-challenges-in-2016>, dostęp 23.04.2019)

Rok	Tworzywa sztuczne	Papier i tektura	Metal	Szkło	Inne
2015	46,64	31,11	12,26	7,20	2,78
2020	47,23	31,06	12,64	6,81	2,35

Tabela 2. Zużycie opakowań per capita w Polsce na tle świata i starych krajów UE (w kg). Źródło: Eurostat, GUS, World Packaging Organization, Polska Izba Opakowań, The World Bank, Worldometers

	Zużycie opakowań na osobę [kg]		Wzrost [%]
	2016	2020	2016-2020
Świat	100	110	~10 %
Kraje UE	372	387	~4 %
Polska	189	209	~10 %

Według raportu badawczego Smithers Pira sektor opakowań w 2017 r. osiągnął poziom 851,1 mld dolarów, co oznacza wzrost o 2,8% (w porównaniu z 2016). Wg prognoz, do 2020 roku sektor opakowań będzie wart 980,4 mld dolarów.

Popyt na opakowania giętkie z uwagi na ich niską masę, rynkowe zapotrzebowanie na mniejsze i wygodniejsze opakowania jak również atrakcyjne wzornictwo będzie rósł w szybkim tempie (głównie dotyczy to opakowań z tworzyw sztucznych, które stanowią 2/3 rynku opakowań giętkich, przypadających w dużej części na sektor spożywczy – 3/4 globalnego zużycia; również branżę farmaceutyczną, medyczną, kosmetyczną oraz produkty do higieny osobistej).

Spodziewany wzrost konsumpcji opakowań na świecie o ponad 70% to gospodarki wschodzące i rozwijające się.

W roku 2016 największym rynkiem opakowań była Azja (42,1% światowego zużycia opakowań), potem Ameryka Północna (24,3%), kraje Europy Zachodniej (18,4%), Europa Wschodnia, Ameryka Środkowa i Południowa, Środkowy Wschód, Afryka (15,2%). Wg raportu najbliższe dekady w obszarze konsumpcji opakowań należeć będą do Chin i Indii. Do 2022 roku Chiny mają wygenerować zużycie na poziomie 48, %, Indie 8,5%.

Polski przemysł opakowaniowy, jego struktura i tempo rozwoju są powiązane ze stanem rynku opakowań uzależnionym od konsumpcji. Od ok. 20 lat obserwujemy wyraźne ożywienie rynku artykułów konsumpcyjnych, i tym samym

rośnie zapotrzebowanie na opakowania. Według prognoz i szacunków Wacława Wasiaka - Dyrektora PIO, do 2020 roku polski rynek opakowań zdominowany będzie przez opakowania z tworzyw sztucznych (ok 28 %) oraz papieru i tektury (37 %). Szczegółowa struktura rynku opakowań w Polsce przedstawiona została w Tab. 3. Warto dodać, że 63% opakowań produkowanych w Polsce jest na potrzeby przemysłu spożywczego (opakowania żywności i napojów) - Tabela 4.

Tabela 3. Struktura rynku opakowań w Polsce z punktu widzenia rodzaju materiału opakowaniowego. Źródło: Polska Izba Opakowań

Lp.	Rodzaj materiału opakowaniowego	Udział w rynku w %	
		2016	2020
1.	Tworzywa sztuczne	37,4	38,8
2.	Papier i tektura	33,6	36,4
3.	Metal	12,2	11,6
4.	Szkło	10,7	9,8
5.	Inne	6,1	3,4

Tabela 4. Prognozowane zastosowanie opakowań w Polsce w roku 2020.

Źródło: Polska Izba Opakowań

Branża	Udział w rynku w %
Przemysł spożywczy – żywność i napoje	63
Wyroby przemysłowe – chemia gospodarcza, farby, lakiery, AGD, itp.	24
Opakowania leków	6
Opakowania kosmetyków	7

Tabela 5. Wartość rynku opakowań w Polsce.

Źródło: Polska Izba Opakowań

Rok	mld EUR
2016	9,0
2017	9,45
2018	9,90
2019	10,46
2020	10,90

Opakowania.com.pl podsumowują 2018 rok następująco:

„Opierając się na opiniach producentów opakowań, miniony rok należy ocenić pozytywnie - jako dobry dla przemysłu opakowań. W zasadzie we wszystkich segmentach tego przemysłu (opakowania z tworzyw sztucznych, papieru

i tektury, szkła i metalu) odnotowany został przyrost produkcji, wynoszący średnio ok. 6-6,5%."

Popyt na opakowania utrzymywał się do tej pory na wysokim poziomie, co odpowiada bardzo dobrej sytuacji na rynku wyrobów szybkorotujących (FMCG). W 2018 roku, według danych Smithers Pira, wzrosło zainteresowanie opakowaniami „grupy” premium w kategorii alkohole i wyroby kosmetyczne. Za dobre wyniki odpowiada utrzymująca się na wysokim poziomie konsumpcja, która napędzała gospodarkę (dobre tempo wzrostu - PKB prawie o 1,5% wyższe niż w 2017 roku).

Jak szacuje Polska Izba Opakowań, rynek opakowań w Polsce powinien osiągnąć wartość blisko 11 mld euro. Prognozy ekonomistów na rok 2019 biorą pod uwagę łagodnie hamującą polską gospodarkę. Ważnym czynnikiem na rynku opakowań jest konieczność zmierzenia się segmentu opakowań z tworzyw sztucznych z ograniczeniami wynikającymi z wdrożenia GOZ oraz Europejskiej Strategii na rzecz Tworzyw Sztucznych.

Pomimo zmniejszania się udziału opakowań metalowych w ogólnej produkcji opakowań, w wielu dziedzinach są one trudne do zastąpienia. Wynika to z zalet jakie posiadają. Są to:

- odporność na działanie czynników mechanicznych, obróbkę termiczną,
- odporność na światło i czynniki atmosferyczne,
- zapewnienie jakości i trwałości produktów w długim okresie przechowywania, nawet do kilku lat, co wychodzi naprzeciw polityce Unii zmierzającej do zmniejszenia marnotrawstwa żywności.

Nie bez znaczenia jest też fakt, że są to opakowania ekologiczne, w pełni mogą być poddawane procesowi recyklingu.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

- A. Ujednoczenie wymagań dotyczących opakowań metalowych.
- B. Ujednoczenie metod badań.
- C. Usunięcie barier technicznych na linii przemysł opakowań – odbiorca /przemysł spożywczy, kosmetyczny, farmaceutyczny, chemiczny/.

3 CZŁONKOSTWO W KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1 Cele KT

Głównym celem KT jest eliminowanie barier technicznych w handlu oraz zapewnienie swobodnego przepływu towarów poprzez:

- wprowadzenie norm międzynarodowych do Polskich Norm,
- przygotowywanie polskich wersji językowych norm międzynarodowych i europejskich.

4.2 Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Strategia KT 135 polega na:

- udziale w opiniowaniu norm międzynarodowych i europejskich z zakresu działania KT,
- aktywizacji członków oraz dążeniu do poszerzenia składu KT o nowych przedstawicieli przemysłu,
- poszukiwaniu środków finansowych na tłumaczenie norm z zakresu KT,
- współpracy z innymi KT, w tym KT nr 133 ds. opakowań.

4.3 Aspekty środowiskowe

Tematyka działalności KT 135 nie jest bezpośrednio związana z zagadnieniami ochrony środowiska. Jednak materiały z których są wykonywane opakowania metalowe – blacha stalowa czy aluminiowa – sprawiają, że mogą być one poddawane procesowi recyklingu, nie stwarzając zagrożenia dla środowiska.

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

Na realizację programu prac KT 135 i wprowadzanie nowych TN do programu prac mają wpływ:

- A. Niewielkie środki finansowe na przygotowywanie polskich wersji norm międzynarodowych.
- B. Mały zakres reprezentacji przemysłu opakowań w składzie Komitetu Technicznego /nikłe zainteresowanie członkostwem/.
- C. Brak propozycji ze strony branży opakowań dot. opracowywania i finansowania norm własnych.
- D. Rosnące znaczenie specyfikacji technicznych wytwórców oraz odbiorców.
- E. Dynamiczny postęp techniczny oraz szybki rozwój asortymentów.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Przetłumaczenie na język polski następujących norm europejskich:

PN-EN 12375:2009E, Opakowania - Tuby giętkie aluminiowe - Metoda pomiaru grubości ścianki

PN-EN 13048:2009E, Opakowania - Tuby aluminiowe giętkie - Metoda pomiaru grubości wewnętrznej powłoki lakieru

PN-EN 15653:2009E, Opakowania - Tuby aluminiowe giętkie - Badanie odporności wewnętrznej powłoki zabezpieczającej na amoniak

PN-EN 15766:2009E, Opakowania - Tuby giętkie aluminiowe - Metody badań polimeryzacji wewnętrznej powłoki lakierowej testem acetonowym

PN-EN 13029:2010E, Opakowania - Opakowania metalowe lekkie - Otwory dla zamknięć wciskanych z tworzyw sztucznych

PN-EN 17177:2019-03E, Opakowania szklane - Zamknięcie koronowe - Zamknięcie koronowe o średnicy 26 mm, o wysokości 6 mm

PN-EN 15007:2017-05E, Pojemniki aerosolowe - Pojemniki z blachy ocynowanej - Wymiary puszek dwu- i trzyczęściowych

PN-EN 15008:2017-05E, Pojemniki aerosolowe - Pojemniki aluminiowe - Wymiary puszek jednoczęściowych z otworem 25,4 mm